

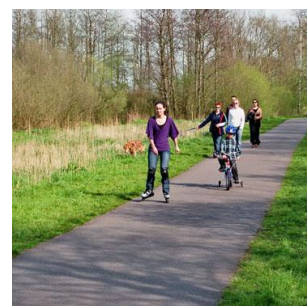

Verkennd Ecologisch Onderzoek Noordenseweg 68 te Nieuwkoop

Eindrapportage

Uitgave: september 2019

Watersnip-rapport 19A010

Colofon

Titel	Verkennd Ecologisch Onderzoek Noordenseweg 68 te Nieuwkoop
Status rapport	Eindrapportage
Projectnummer	19A010
Datum uitgave	september 2019
Samengesteld door	Brigit van Dam, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	GN Investment B.V. De heer A.W. Vossenbergh Transportweg 47 2421 LT Nieuwkoop
Contactpersoon opdrachtgever	De heer W. Kaandorp, IntROview B.V.

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	TOETSINGSKADER.....	5
2.1	EUROPESE RICHTLIJNEN	5
2.2	LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING	5
2.2.1	<i>Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb)</i>	5
2.2.2	<i>Natuurnetwerk Nederland</i>	8
2.2.3	<i>Visie Ruimte en Mobiliteit (geconsolideerd 2018) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)</i>	9
3	LOCATIEBESCHRIJVING	11
3.1	HUDIGE SITUATIE	11
3.2	PLANNEN	11
4	RESULTATEN ONDERZOEK	13
4.1	METHODE.....	13
4.2	FLORA.....	13
4.3	FAUNA	15
4.3.1	<i>Vogels</i>	15
4.3.2	<i>Vissen</i>	15
4.3.3	<i>Amfibieën</i>	15
4.3.4	<i>Reptielen</i>	17
4.3.5	<i>Grondgebonden zoogdieren</i>	17
4.3.6	<i>Vleermuizen</i>	17
4.3.7	<i>Overige soorten</i>	19
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.2	ALGEMENE ZORGPLICHT.....	23
6	BRONNEN	25

1 Inleiding

Aan de Noordenseweg 68 te Nieuwkoop is men voornemens vier nieuwe woningen te realiseren. Hiervoor zal de bestaande bebouwing, een woning en schuur, worden afgebroken.

De initiatiefnemer van de voorgenomen plannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Wet Natuurbescherming).
Beschermde plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermde diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden;
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Wet Natuurbescherming);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland aangetast worden (Toepassing Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Compensatiebeginsel Natuur, Recreatie en Landschap).

Om te onderzoeken of bovenstaande bepalingen overtreden of aangetast worden dient het plangebied onderzocht te worden, middels een bureaustudie en onderzoek naar de aanwezige flora en fauna door een deskundige op het gebied van ecologie.

In februari 2019 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd met name gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten.

Dit rapport geeft een overzicht van de voor het plangebied geldende natuurwetgeving, de aanwezigheid van beschermde gebieden in de nabije omgeving en de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied. Vervolgens wordt aangegeven of er bij het realiseren van de voorgenomen plannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht, die geldt voor alle planten- en diersoorten, worden waar mogelijk maatregelen beschreven, gericht op het voorkomen van schade.

2 Toetsingskader

2.1 Europese richtlijnen

Binnen de Europese Unie vormen de Natura2000-gebieden een netwerk van beschermde natuur. Het doel van deze gebieden is het behoud van de biodiversiteit in Europa. Het beschermen van kwetsbare planten en dieren en hun leefgebieden is hierbij het uitgangspunt. Deze richtlijnen zijn in Europa uitgewerkt in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze geïmplementeerd in de Wet Natuurbescherming. Deze wet is van kracht geworden op 1 januari 2017.

2.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

2.2.1 Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb)

In de Wet Natuurbescherming zijn per 1 januari 2017 drie wetten opgenomen, te weten de *Natuurbeschermingswet*, *Flora- en faunawet* en *Boswet*.

Natura2000-gebieden

In Nederland zijn gebieden aangewezen als speciale beschermingszones. Deze gebieden vallen onder de Vogelrichtlijn en/of de Habitatrichtlijn en worden aangeduid als Natura2000-gebieden. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd. Per provincie is het college van Gedeputeerde Staten verantwoordelijk voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen. Tevens heeft de provincie de bevoegdheid om bijzondere landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen, mits deze niet reeds onder een Natura2000-gebied vallen.

Activiteiten die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van de natuurlijke habitats, of habitats van soorten kunnen verslechteren of een significant verstorend effect zouden kunnen hebben op aangewezen soorten binnen een gebied, zijn vergunningsplichtig.

Soorten

De soortenbescherming is bedoeld om in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen als er werkzaamheden plaatsvinden in en rond het leefgebied van een soort. In de Wet Natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden; Europees beschermde soorten vallen onder beschermingsregime soorten "Vogelrichtlijn (wnb-vrl) en beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn" (wnb-hrl) en nationaal beschermde soorten vallen onder beschermingsregime "andere soorten" (wnb- andere soorten).

Werkzaamheden die schade kunnen veroorzaken aan soorten zijn, o.a; (ver)bouwen, slopen, of wegen aanleggen, water dempen en graven. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, is het mogelijk te werken met een goedgekeurde gedragscode die toepasbaar is voor de geplande activiteiten en de aangetroffen soorten. Indien dit niet het

geval is en er schade ontstaat aan beschermde soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd. Ontheffingen worden aangevraagd bij de provincie. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

Het integreren van ecologische maatregelen in het plan kan een ontheffingsaanvraag voorkomen. Hierbij gaat het om het consolideren van het leefgebied van populaties. Deze maatregelen dienen voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd te worden om zo de functionaliteit van het plangebied voor de beschermde soort(en) ten allen tijden te behouden. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade (zie figuur 1). Deze ecologische maatregelen dienen opgesteld te worden door of in samenwerking met een ter zake kundige.

Figuur 1: Stappenplan onderzoek Wet natuurbescherming (Bron: www.regelink.net)

In het kader van de Wet natuurbescherming zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de Wnb vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn

terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Algemene zorgplicht (artikel 1.11)

Voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten, of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Houtopstanden, hout en houtproducten

Het is verboden om een houtopstand buiten de grenzen van de bebouwde kom geheel of gedeeltelijk te kappen, zonder hier voorafgaande aan de werkzaamheden melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Indien er houtopstand gekapt moet worden geldt er een herplantplicht.

Let wel, hakhoutbeheer geldt als bestendig beheer. Het gaat om kappen ter verwijdering op korte of langere termijn.

Toetsing Wet Natuurbescherming 2017

Het plangebied Noordenseweg 68 te Nieuwkoop maakt geen onderdeel uit van een Natura2000-gebied of bijzondere provinciale natuurgebied. Het plangebied ligt echter wel direct aan de Noordeinderplas. Deze plas maakt deel uit van het Natura2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck'. In het Natura2000-gebied zijn meerdere habitattypen aanwezig die 'gevoelig' tot 'zeer gevoelig' zijn voor stikstof. Om te bepalen of er sprake is van stikstofdepositie zal er een Aerius-berekening worden uitgevoerd. Deze maakt nu geen deel uit van dit rapport.

Doelsoorten van het Natura2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' zijn: Noordse woelmuis, Bittervoorn, Gestreepte waterroofkever, Groenknolorchis, Kleine modderkruiper, Meervleermuis, Platte schijfhoren, Rivierdonderpad, Zeggekorfslak, Grote zilverreiger, Kolgans, Krakeend, Purperreiger, Rietzanger, Roerdomp, Smient, Snor, Zwarte stern en Zwartkopmeeuw.

Een deel van deze doelsoorten komt uitsluitend voor binnen het Natura2000-gebied. Andere soorten, zoals Smient, Krakeend, Grote zilverreiger en Kolgans foerageren ook in de wijdere omgeving van het Natura2000-gebied. Het plangebied bestaande uit een woonhuis en cultureel beheerde siertuin is echter, door het ontbreken van moerasachtige situaties niet geschikt voor deze soorten als foerageergebied. Overwinterende watervogels zitten vooral aan de luwe zuidkant van de plas, waar veel riet en dus schuilmogelijkheden aanwezig zijn. De sloot langs de Noordenseweg is waarschijnlijk foerageerroute voor verschillende vleermuissoorten, waaronder de Meervleermuis. *Geadviseerd wordt om schade aan deze doelsoort te voorkomen door de grotere bomen van deze foerageerroute langs het water te behouden.*

Een uitgebreide beschrijving van de flora en fauna binnen het plangebied is te vinden in hoofdstuk 4.

Er is geen sprake van het kappen van houtopstanden met een oppervlakte groter dan 10 are. De herplantplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming is daarom niet aan de orde.

2.2.2 *Natuurnetwerk Nederland*

Het Natuurnetwerk Nederland in de wet benoemd als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden in Nederland om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Via dit netwerk kunnen planten en dieren zich verspreiden, waardoor de kans op uitsterven verkleind wordt. De NNN bestaat uit:

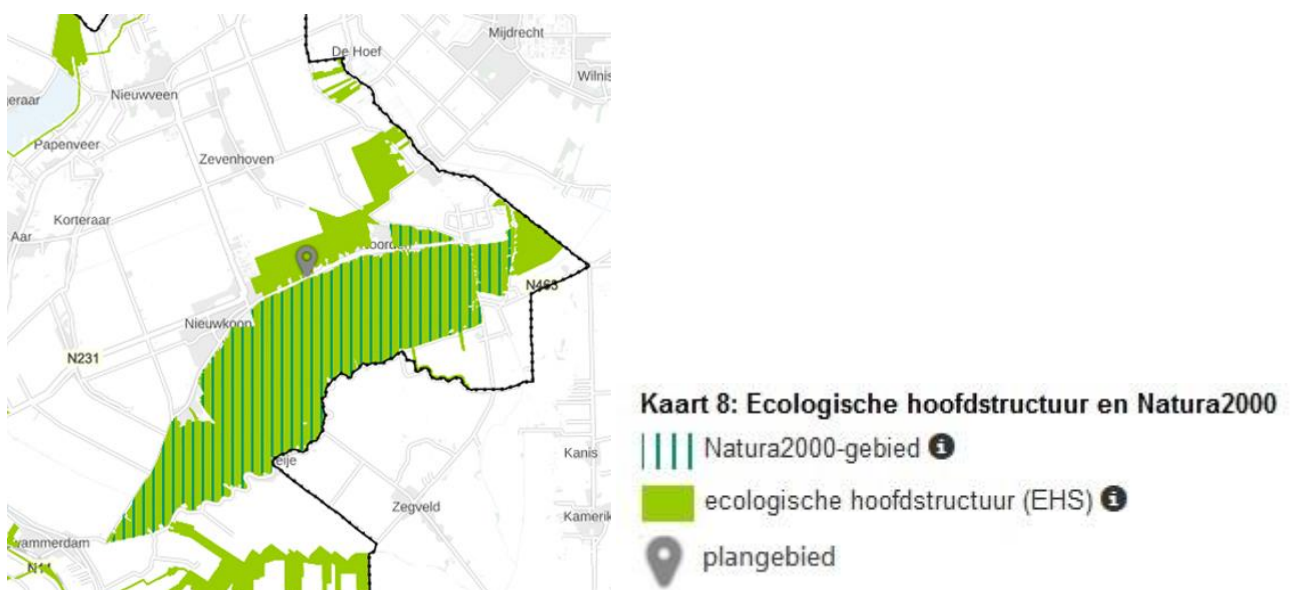
- Natura 2000 gebieden;
- bestaande natuurgebieden, zoals de Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, die beheerd worden volgens agrarisch natuurbeheer en;
- grote wateren, zoals meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en Waddenzee.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, en via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). In 1995 werden de doelsoorten en natuurdoeltypen gedefinieerd, die in 2000 werden doorgevoerd in de provinciale plannen. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de uitvoering van de NNN.

De natuur in de NNN is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de NNN zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.

Toetsing Natuurnetwerk Nederland

Aan de noordkant van de Noordenseweg ligt gebied dat is aangewezen als NNN-gebied. Het Natura2000-gebied 'Nieuwkoopse plassen & De Haeck' maakt ook deel uit van de NNN (zie hiervoor paragraaf 2.1 blz. 7). Het plangebied maakt geen deel uit van NNN-gebied (zie figuur 2). Ook zijn er geen bijzondere landschapselementen aanwezig in het plangebied. De geplande werkzaamheden vinden niet in het NNN-gebied plaats. Er wordt daarom geen

Figuur 2: Overzicht van de nabijgelegen Natura2000-gebieden en NNN-gebieden t.o.v. het plangebied (grijs) (bron: ruimtelijkeplannenzuidholland.nl, kaart 8)

schade veroorzaakt aan de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied. De ruimtelijke ingrepen die verband houden met de sloop van de huidige bebouwing en de bouw van de woningen zullen geen schade veroorzaken aan de NNN.

2.2.3 Visie Ruimte en Mobiliteit (geconsolideerd 2018) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)

Op 9 juli 2014 is de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) vastgesteld door de Provinciale Staten. Deze visie geeft op regionaal niveau invulling aan de ruimtelijke ordening en maatregelen op het gebied van verkeer en vervoer.

De belangrijkste doelen van deze nieuwe visie zijn:

- Ruimte bieden aan ontwikkelingen;
- Aansluiten bij de maatschappelijke vraag naar woningen, bedrijfsterreinen, kantoren, winkels en mobiliteit;
- Allianties aangaan met maatschappelijke partners;
- Minder toetsen op regels en meer sturen op doelen.

De Visie ruimte en mobiliteit bestaat uit; De Visie ruimte en mobiliteit, het Programma mobiliteit, het Programma ruimte en de Verordening ruimte 2014. Deze visie is geconsolideerd en in werking per 29 juni 2018.

Het ontwikkelen van nieuwe plannen kan inbreuk maken op te beschermen waarden in het landschap. In sommige gevallen is het noodzakelijk dat er compensatie plaatsvindt als er specifieke natuur-, recreatie- of landschapswaarden verloren gaan. GS heeft hiervoor in mei 2013 de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 vastgesteld). Deze beleidsregel is opgenomen in de Visie ruimte en mobiliteit.

In deze beleidsregel is voor een aantal gebieden compensatie noodzakelijk bij het verlies van ecologische waarden. Dit zijn;

- de Ecologische Hoofdstructuur;
- de belangrijke weidevogelgebieden;
- de recreatiegebieden om de stad;
- strategische reservering natuur;
- de karakteristieke landschapselementen.

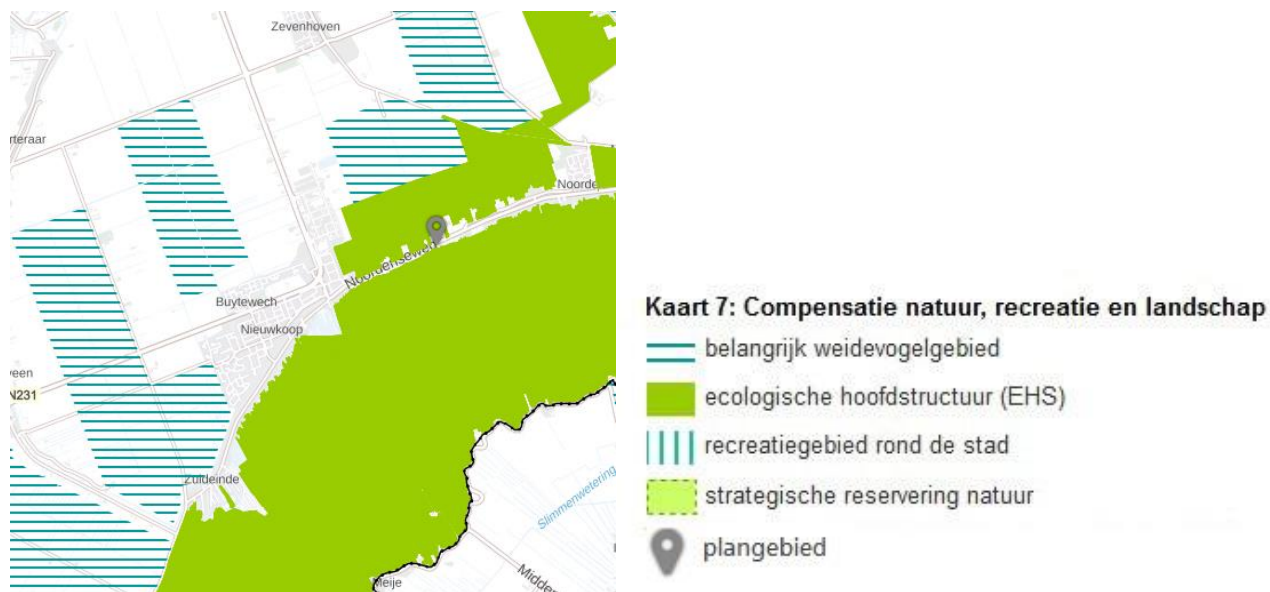
Biopen voor Rode lijstsoorten zijn niet langer compensatie plichtig.

Toetsing Visie Ruimte en Mobiliteit en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland

De Ecologische Hoofdstructuur (NNN) is reeds besproken in paragraaf 2.2.2.

Het dichtstbijzijnde 'belangrijk weidevogelgebied' ligt op ongeveer 400m afstand. Het plangebied ligt direct langs de Noordenseweg. Deze weg zorgt al voor een barrière tussen het plangebied en het weidevogelgebied. De directe omgeving van het plangebied en het plangebied zelf zijn in hun huidige staat, door de aanwezige cultuurdruk, niet geschikt voor weidevogels. Dit zal door de nieuwbouw niet veranderen. Er zal daardoor geen schade ontstaan aan het 'belangrijk weidevogelgebied' door de geplande werkzaamheden.

De andere soorten gebieden, recreatiegebieden om de stad, strategische reservering natuur en karakteristieke landschapselementen, komen in de directe omgeving van het plangebied niet voor.

Figuur 3: Ligging belangrijk weidevogelgebied t.o.v. het plangebied (grijs) (bron: ruimtelijkeplannenzuidholland.nl, kaart 7)

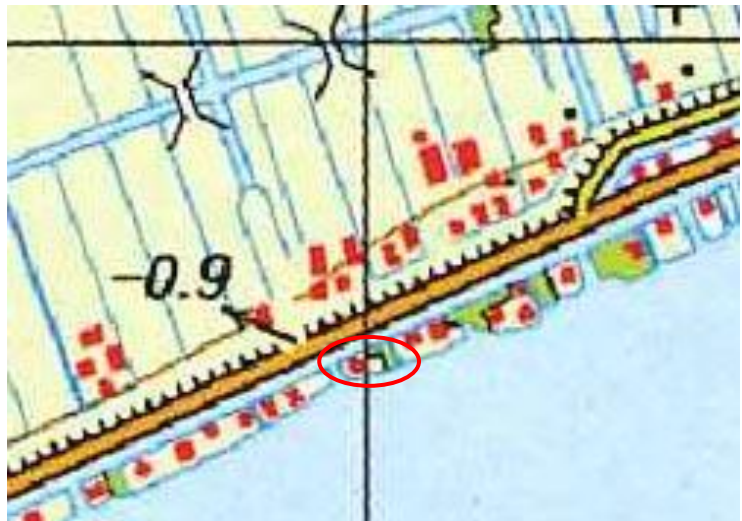
3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten: 114,463 en 115,463.

Binnen het plangebied staat een witgeschilderde woning met een rieten dak. De woning heeft een spouwmuur. Naast de ramen op de onderverdieping zitten luiken. Aan de zuidwestkant van de het plangebied staat een houten gepotdekselde schuur op een betonnen fundering. Ook de schuur heeft een rieten dak. Aan de voorzijde heeft de schuur een houten overkapping met een plat dak van golfplaten. Rond de woning en vooral aan de noordoostkant van het plangebied bevindt zich de siertuin. In de siertuin staan enkele grotere bomen, zoals Zwarte els en coniferen en veel volwassen struiken.

Het plangebied wordt aan alle kanten begrensd door water. Het gehele plangebied is beschoeid. Aan de wegzijde is de beschoeiing nog in vervallen staat. Aan de noordkant ligt een brug naar de Noordenseweg. Aan de zuidkant ligt de Noordeinderplas, die onderdeel uitmaakt van de Nieuwkoopse plassen.

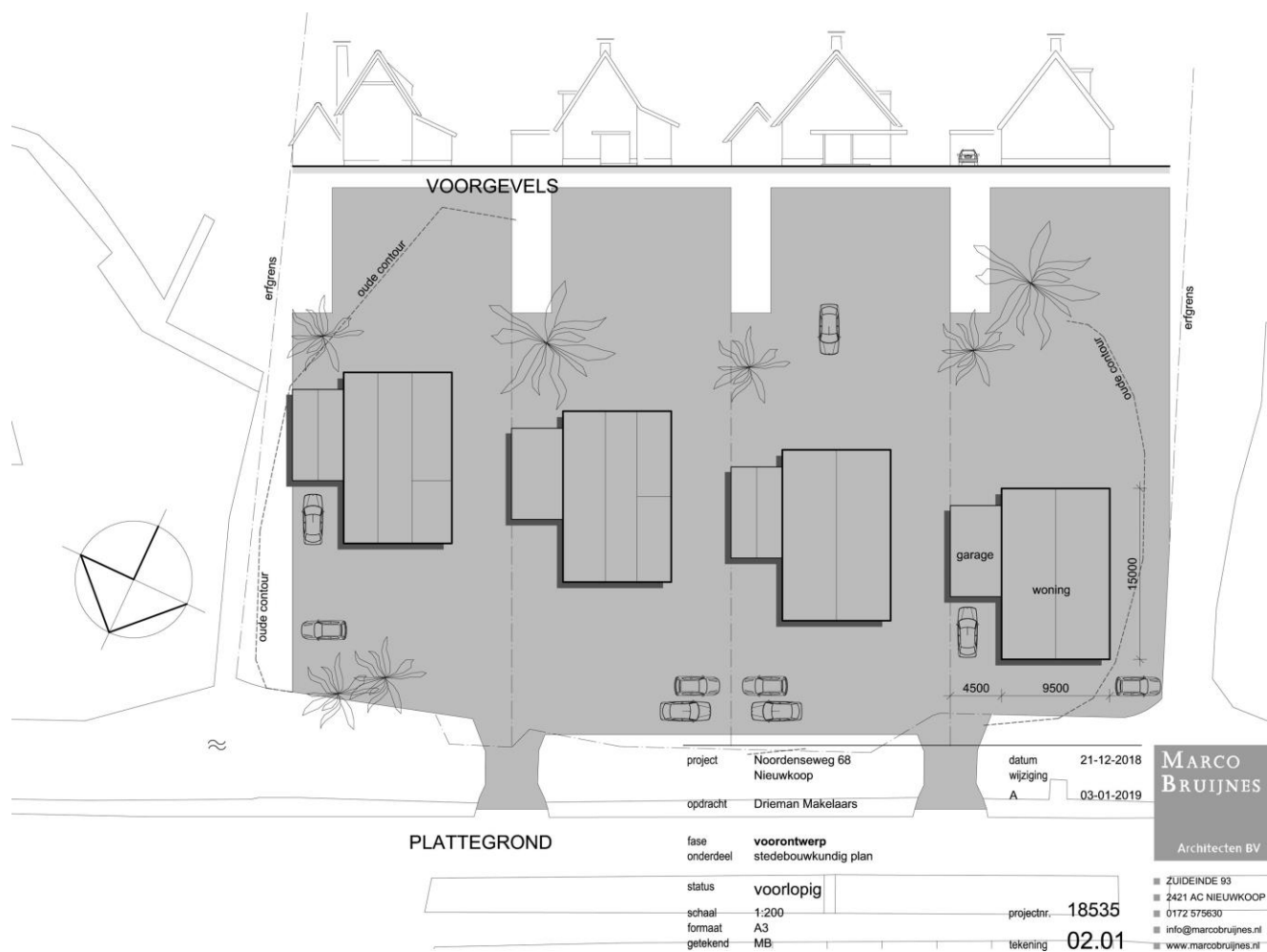

115
Figuur 4: Plangebied (rode contour)

3.2 Plannen

De aanwezige woning en schuur worden afgebroken om ruimte te maken voor vier nieuwe woningen. Hiervoor zal de huidige contour van het plangebied aangepast worden (zie figuur 5). Hiervoor was op enkele plaatsen binnen het plangebied reeds een nieuwe beschoeiing aangelegd.

De aanwezige bomen en struiken zullen verwijderd worden om ruimte te maken voor de nieuwe woningen.

Figuur 5: Verkavelingstekening Noordensweg 68 Nieuwkoop

4 Resultaten onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

Op vrijdag 8 februari 2019 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie gedaan in het plangebied. Tevens is tijdens de inventarisatie een indicierend vooronderzoek met een bouwkundige inspectie uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.

4.2 Flora

Rond de woning en in de siertuin staan een aantal volwassen bomen en struiken, zoals Zwarte els, Treurwilg, enkele coniferen, Laurier, Hulst, Rododendron, Hortensia, Hazelaar, Skimmia, Magnolia en Toverhazelaar. Ook groeien er bramenstruiken. In de aanwezige sloten zijn geen aanwijzingen gevonden dat er ondergedoken watervegetatie aanwezig is.

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Er is binnen het plangebied ook geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten, die vaak specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving. Beschermde plantensoorten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

Uit de bureaustudie blijkt dat de Naaldenkervel (wnb-hrl / Rode lijst status 'ernstig bedreigd') en de Groenknolorchis (wnb-hrl / Rode lijst status 'bedreigd') voor kan komen in de directe omgeving van het plangebied (0-1km).

Naaldenkervel heeft de voorkeur voor een zonnige standplaats. De soort houdt van droge tot matig vochtige, kalkrijke, basische leem- en lössgronden. Deze gronden dienen stikstofarm tot matig-stikstofrijk te zijn. De soort komt ook voor op zandige rivierklei of zeeklei. Het plangebied voldoet niet aan de specifieke eisen die de Naaldenkervel stelt aan zijn leefgebied. De aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

De Groenknolorchis heeft een voorkeur voor natte, voedsel- en stikstofarme gronden die zwak zuur tot kalkhoudend zijn. Ze komen o.a. voor in duinvalleien, trilvenen, kalkmoerassen, veenmosrietland en in de randen van rietlanden. Binnen het plangebied zijn geen geschikte biotopen aanwezig voor deze soort. De aanwezigheid van de Groenknolorchis kan worden uitgesloten.

Figuur 6 en 7: Impressie van de tuin aan de noordoost kant van de woning

4.3 Fauna

4.3.1 Vogels

Tijdens de inventarisatie is de Wilde eend waargenomen in de omgeving van het plangebied. Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Wet Natuurbescherming. De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet opzettelijk verontrust worden. Omdat het veldbezoek buiten het broedseizoen heeft plaatsgevonden zijn er geen broedende vogels aangetroffen. De aanwezige bomen en struiken zijn geschikt als broedlocatie voor verschillende vogelsoorten.

Nesten van enkele vogelsoorten, zoals Gierzwaluw, Huismus en verschillende uilensoorten, zijn jaarrond beschermd. Aan de schuur zijn kunstnesten voor huiszwaluwen en een nestkast voor kleine vogels aangetroffen. Er kon niet worden vastgesteld of de nestlocaties in gebruik zijn geweest afgelopen broedseizoen.

De bebouwing binnen het plangebied is niet geschikt als broedlocatie voor de Gierzwaluw en Huismus. De woning en schuur bieden, door de rieten daken, geen mogelijkheden voor deze soorten om onder het dak te broeden. De aanwezigheid van nesten van de Gierzwaluw en Huismus in de bebouwing kan worden uitgesloten. Het plangebied is door de vele struiken wel geschikt als leefgebied voor de Huismus. Er zijn echter geen huismussen aangetroffen tijdens het veldbezoek.

Andere vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest, zoals uilen en roofvogels zijn niet aangetroffen. Er zijn geen (oude) nesten aangetroffen die door deze vogelsoorten gebruikt kunnen worden. Het is niet uitgesloten dat de aanwezige bomen incidenteel gebruikt kunnen worden als rustlocatie en uitkijkpunt. Er zijn geen sporen (mest, braakballen) aangetroffen die wijzen op veelvuldig gebruik door een uil.

Het is mogelijk dat de Huiszwaluw voorkomt bij de boerderijen aan de noordkant van de Noordenseweg. De Huiszwaluw is een categorie 5 soort. Deze soort is in staat om een nieuwe nestgelegenheid te vinden. Hiervoor zijn voldoende alternatieven aanwezig in de directe omgeving van het plangebied.

4.3.2 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat er geen beschermde soorten voorkomen in de omgeving van het plangebied (0-5km). De aanwezige sloten zijn door de afwezigheid van (sporen van) watervegetatie ook niet geschikt als leefgebied voor beschermde vissoorten.

4.3.3 Amfibieën

Tijdens de veldinventarisatie zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen binnen het plangebied. Er kan aangenomen worden dat Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander en Meerkikker (allen wnb-andere soorten) voorkomen binnen het plangebied (0-1km). Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling in het kader van de Wet Natuurbescherming in de Provincie Zuid-Holland.

Uit de bureaustudie blijkt dat de Heikikker (wnb-hrl / Rode lijst status 'thans niet bedreigd') en Rugstreeppad (wnb-hrl / Rode lijst status 'gevoelig') voor kan komen in de directe omgeving van het plangebied (0-1km). De Poelkikker (wnb-hrl / Rode lijst status 'thans niet bedreigd') komt voor in de omgeving van het plangebied (1-5km).

De Heikikker komt voor in o.a. vochtige heidegebieden en hoog- en laagveengebieden. Hij is o.m. aangetroffen in het Natura2000-gebied 'Nieuwkoopse plassen & De Haeck' en in het natuurgebied de 'Groene jonker'. Hij geeft de voorkeur aan schrale omstandigheden. Voor de

Figuur 8: De voorkant van de woning

Figuur 9: De aanwezige schuur binnen het plangebied

voortplanting is hij afhankelijk van ondiep zuur (pH 4 – 5,5) water met oevervegetatie. Verder moet er voldoende ruige en structuurrijke vegetatie aanwezig zijn waar deze kikker kan schuilen tegen predators. Binnen het plangebied is geen geschikt voortplantingswater aangetroffen. Tevens is het plangebied te voedselrijk en te gecultiveerd om geschikt te zijn als leefgebied voor de Heikikker. De aanwezigheid van de Heikikker binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

De Rugstreeppad komt voornamelijk voor op zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. Voor de voortplanting maakt de Rugstreeppad gebruik van ondiepe plassen en poelen om haar eieren in af te zetten. Er zijn binnen het plangebied geen geschikte voortplantingslocaties aangetroffen. In het huidige plangebied zijn geen kale, open, zonnige plekken aangetroffen met lage vegetaties waar de Rugstreeppad de voorkeur voor heeft. Er is veel schaduw binnen het plangebied. Het gehele plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor deze soort.

De Rugstreeppad maakt voor de overwintering gebruik van rommelhoekjes met opgeslagen stenen of van braakliggende zandhopen, waarin hij zich makkelijk kan ingraven. Bij de schuur is een zeer lage zandhoop op tegels en grind aanwezig, die niet geschikt is voor deze soort om zich in te graven. In het huidige plangebied zijn geen geschikte overwinteringslocaties aangetroffen.

Op het moment dat er binnen het plangebied hopen zand voor langere tijd braak komen te liggen en de structuur van het gebied opener wordt, dan kan het gebied wel aantrekkelijk worden als voortplantings- en overwinteringsgebied. De Rugstreeppad staat erom bekend dat hij lange afstanden kan afleggen op zoek naar een geschikte overwinteringslocatie.

De Poelkikker heeft een voorkeur voor voedselarm, schoon water, bijv. zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden of vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden. De oevers moeten goed begroeid zijn, zodat de Poelkikker kan foerageren en schuilen. Binnen het plangebied is geen geschikt voortplantingsgebied en/of leefgebied aangetroffen voor de Poelkikker. Het plangebied is te gecultiveerd en goed begroeide oevers ontbreken. Hierdoor voldoet het plangebied niet aan de specifieke eisen die deze soort stelt aan zijn leefgebied. De aanwezigheid van de Poelkikker binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

4.3.4 Reptielen

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Uit de geraadpleegde verspreidingskaarten blijkt dat de Ringslang (wnb-andere soorten / Rode lijst status 'kwetsbaar') voor kan komen in de omgeving van het plangebied (1-5km).

De Ringslang is een watergebonden soort. Deze soort heeft rijk begroeide oevers nodig om in te jagen en om zich te kunnen verschuilen. Voor de voortplanting maakt deze soort gebruik van broeihopen van takken, stro en bladeren. Er zijn binnen het plangebied geen blad- en takkenhopen met tuinafval aangetroffen die geschikt kunnen zijn als voortplantingslocatie voor de Ringslang. Er zijn geen rijk begroeide oevers aanwezig binnen het plangebied. Hierdoor is het plangebied niet geschikt als leefgebied voor de Ringslang. De aanwezigheid van de Ringslang binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

4.3.5 Grondgebonden zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er meerdere zoogdiersoorten voorkomen in en rond het plangebied (0-1km), zoals Bosmuis, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Konijn, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos, Wezel en Woelrat (allen wnb-andere soorten). Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling in het kader van de Wet natuurbescherming in de provincie Zuid-Holland.

Uit de bureaustudie blijkt dat de Boommarter (wnb-andere soorten / Rode lijst status 'kwetsbaar') en de Waterspitsmuis (wnb-andere soorten / Rode lijst status 'kwetsbaar') voor kan komen in de directe omgeving van het plangebied (0-1km).

De Boommarter leeft met name in bosrijk gebied. Binnen het plangebied is geen bosrijk gebied aanwezig. Ook in de directe omgeving zijn geen bossen aanwezig. Hierdoor is het plangebied niet geschikt als leefgebied voor de Boommarter. De aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

De Waterspitsmuis komt voor langs schone sloten die niet te voedselrijk zijn. De sloten dienen een goede (ondergedoken) watervegetatie te hebben en ruige oevers. De Waterspitsmuis is zeer schuw en kan zich letterlijk doodschrikken van een hard geluid. Er zijn geen ruige oevers en goede watervegetatie aanwezig binnen het plangebied. Daarnaast ligt het plangebied direct aan een drukke doorgaande weg. Hierdoor is de cultuurdruk zeer hoog. Hierdoor is het plangebied niet geschikt als leefgebied voor de Waterspitsmuis. De aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

4.3.6 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld in deze rapportage. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn beschermd (wnb-hrl).

Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, en Ruige dwergvleermuis (0-1km), Meervleermuis (1-5km).

Tijdens de veldinventarisatie is een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.

Figuur 10: Dichtgemaakte ventilatieroosters

Figuur 11: De ruimte achter een luik

Figuur 12: Binnenkant rietdak afgewerkt met isolatiemateriaal

De buiten- en binnenkant van de woning zijn uitvoerig bekeken op sporen en invliegopeningen voor vleermuizen. Aan de buitenkant zijn de ventilatieroosters in de muur dicht. Er zijn geen kieren en spleten in de muren en onder de dakrand aangetroffen die geschikt zijn als invliegopening voor vleermuizen. De ruimtes achter de luiken zijn alle bekeken op sporen, deze zijn niet aangetroffen. Aan de binnenkant van de woning is het dak afgewerkt met houtwerk. Het dak is geïsoleerd met piepschuim. Dit is geen geschikt materiaal voor vleermuizen. Ook bij de schuur zijn geen invliegopeningen voor vleermuizen aangetroffen in de houten wanden of onder het dak. De houten wanden zijn niet geschikt als verblijfplaats, doordat er geen geschikt microklimaat aanwezig is. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kan in de gebouwen worden uitgesloten.

De aanwezige bomen hebben, ondanks hun hoogte, een stamdoorsnede van minder dan 30 cm. De bomen zijn gecontroleerd op kieren en scheuren die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats door boombewonende vleermuissoorten. Deze zijn niet aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kan worden uitgesloten.

De aanwezige bomen en struiken zijn geschikt als foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Het water langs de Noordenseweg vormt waarschijnlijk een foerageerroute langs de verschillende groenstructuren die langs het water gelegen zijn. Het verwijderen van alle bomen en struiken zou een verslechtering van de foerageerroute betekenen. Door de grotere bomen te laten staan langs de oever van de sloot kan schade aan de foerageerroute voorkomen worden. Ook de grote zwarte elzen aan de plaszijde adviseren wij te sparen in dit verband.

4.3.7 Overige soorten

Uit de bureaustudie blijkt dat de beschermde Gestreepte waterroofkever (wnb-hrl), Gevlekte witsnuitlibel (wnb-hrl / Rode lijst status 'bedreigd') en Groene glazenmaker (wnb-hrl / Rode lijst status 'bedreigd') voor kunnen komen in de directe omgeving van het plangebied (0-1 km).

Gestreepte waterroofkever komt met name voor in sloten en kanalen met een breedte tussen de 1,5 en 20 meter. Het heldere water is ongeveer 50 -150cm diep en er is weinig watervegetatie aanwezig met vooral drijvende en ondergedoken waterplanten. Het water rond het plangebied is vaak zeer roerig, want het ligt sterk op de wind. Het water is daardoor niet helder. Hierdoor is het water rond het plangebied niet geschikt als leefgebied voor de Gestreepte waterroofkever. De aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten.

Het leefgebied van de Gevlekte witsnuitlibel bestaat uit verlandingszones van laagveenmoerassen, bosplassen, hoogveen- en heide vennen en op de hoge zandgronden en randzones van hoogveen. De wateren waarin deze soort leeft zijn helder, ondiep, matig voedselrijk en beschut met een matig tot rijke (oever)vegetatie. In de sloten rond het plangebied is, door de afwezigheid van verlandingszones en rijke (oever)vegetaties, geen geschikt leefgebied aanwezig voor de Gevlekte witsnuitlibel. De aanwezigheid van deze soort kan binnen het plangebied worden uitgesloten.

De Groene glazenmaker is voor zijn voortplanting afhankelijk van de waterplant Krabbenscheer. In de winterperiode zinkt Krabbenscheer naar de bodem van de sloot om daar vorstvrij te overwinteren. Bij inspectie van de slootbodem is geen Krabbenscheer aangetroffen. Hierdoor is het plangebied niet geschikt als leefgebied voor de Groene

glazenmaker. De aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan worden uitgesloten.

Figuur 13: Foerageerroute langs het water langs de Noordenseweg

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied heeft een directe relatie met beschermde gebieden (Natura2000, NNN-gebieden of ecologische verbindingzones), omdat het tussen NNN-gebied en Natura2000-gebied in ligt. Er worden geen waarden en kenmerken van het NNN-gebied aangetast. Het plangebied zelf is niet geschikt als foerageergebied voor de watervogels die zijn aangewezen als doelsoorten van de nabij gelegen Natura2000-gebieden. De sloot langs de Noordenseweg is waarschijnlijk wel foerageergebied voor o.m. de Meervleermuis. *Geadviseerd wordt om schade aan deze doelsoort te voorkomen door de grotere bomen van deze foerageerroute langs het water te behouden.*
- Belangrijk weidevogelgebied ligt op ongeveer 400m ten noorden van het plangebied. Vanwege de afstand en de barriere gevormd door de Noordenseweg zal er door de geplande werkzaamheden geen schade ontstaan aan het belangrijk weidevogelgebied. Andere soorten gebieden waar compensatie voor nodig is, zijn niet aanwezig in de directe omgeving van het plangebied.
- Voor een deel van de beschermde soorten, te weten Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Meerkikker, Bosmuis, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Gewone bosspitsmuis, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Konijn, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos, Wezel en Woelrat, geldt een algemene vrijstelling in het kader van de Wet Natuurbescherming door de provincie Zuid-Holland. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.
- Er zijn tijdens het veldbezoek geen broedende vogels aangetroffen. De aanwezige bomen en struiken zijn wel geschikt als broedlocatie voor verschillende vogelsoorten. Indien bomen en struiken verwijderd worden, dient dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De Wnb hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren. *Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een terzake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.*
- De aanwezige bebouwing is, door het rieten dak, niet geschikt als broedlocatie voor Gierzwaluw en Huismus. Het plangebied is wel geschikt als leefgebied voor de Huismus. Deze soort is echter niet aangetroffen gedurende het veldbezoek. Er zijn geen nestlocaties voor uilen en roofvogels aangetroffen. Er kon niet worden vastgesteld of de aanwezige nestkasten gebruikt zijn afgelopen jaar. Zwaluwen komen waarschijnlijk voor nabij de boerderijen aan de noordkant van de

Noordenseweg. Deze vogelsoorten zijn in staat om nieuwe nestlocaties te vinden (categorie 5). Er is in de omgeving van het plangebied voldoende alternatief voor deze vogelsoorten.

- Uit de bureaustudie blijkt dat er geen beschermde vissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied (0-5km). De aanwezige sloten zijn door de afwezigheid van (sporen van) watervegetatie ook niet geschikt als leefgebied voor beschermde vissoorten.
- Uit de bureaustudie blijkt dat de Heikikker (wnb-hrl / Rode lijst status 'thans niet bedreigd') en Rugstreeppad (wnb-hrl / Rode lijst status 'gevoelig') voor kan komen in de directe omgeving van het plangebied (0-1km). De Poelkikker (wnb-hrl / Rode lijst status 'thans niet bedreigd') komt voor in de omgeving van het plangebied (1-5km). Voor de Heikikker en Poelkikker geldt dat het plangebied niet geschikt is als leefgebied, omdat het niet voldoet aan de specifieke eisen die deze soorten stellen. De aanwezigheid van Heikikker en Poelkikker kan binnen het plangebied worden uitgesloten. Het huidige plangebied is niet geschikt als voortplantings- en overwinteringsgebied voor de Rugstreeppad. Op het moment dat er werkzaamheden gaan plaatsvinden kan het plangebied mogelijk wel geschikt worden als voortplantings- en overwinteringsgebied. *Geadviseerd wordt te voorkomen dat er gedurende de voortplantingsperiode (globaal half april – augustus) water stagneert en er plassen en poelen ontstaan waar de Rugstreeppad haar eieren in af kan zetten. Tevens dient voorkomen te worden dat er lang zand/grond braak ligt gedurende de overwinteringsperiode (globaal van november – maart). Dit om ingraven voor overwintering te voorkomen.*
- Uit de geraadpleegde verspreidingskaarten blijkt dat de Ringslang (wnb-andere soorten / Rode lijst status 'kwetsbaar') voor kan komen in de omgeving van het plangebied (1-5km). Het plangebied voldoet niet aan de specifieke eisen die de Ringslang stelt aan zijn leefgebied. De aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan worden uitgesloten.
- Uit de bureaustudie blijkt dat de Boommarter (wnb-andere soorten / Rode lijst status 'kwetsbaar') en de Waterspitsmuis (wnb-andere soorten / Rode lijst status 'kwetsbaar') voor kan komen in de directe omgeving van het plangebied (0-1km). Voor de Boommarter en de Waterspitsmuis geldt dat het plangebied, door de afwezigheid van bosrijk gebied, watervegetatie en ruige oevers niet geschikt is als leefgebied. De aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied kan worden uitgesloten.
- Uit de bureaustudie blijkt dat verschillende beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, en Ruige dwergvleermuis (0-1km), Meervleermuis (1-5km). De aanwezige bebouwing is, door de rieten daken en het ontbreken van invliegopeningen niet geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Ook de aanwezige bomen hebben geen scheuren en kieren die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats door boombewonende vleermuissoorten. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen kan worden uitgesloten. De bomen en struiken zijn geschikt als foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Het water langs de Noordenseweg kan door de aanwezige groenstructuren een foerageerroute vormen. Het verwijderen van alle bomen en struiken zou een verslechtering van deze

route veroorzaken. Om schade aan deze route te voorkomen wordt geadviseerd om groepsgewijs bomen langs het water aan de Noordeseweg te laten staan. En om de zwarte elzen aan de plaszijde van het plangebied te behouden.

- Uit de bureaustudie blijkt dat de beschermde Gestreepte waterroofkever (wnb-hrl), Gevlekte witsnuitlibel (wnb-hrl / Rode lijst status 'bedreigd') en Groene glazenmaker (wnb-hrl / Rode lijst status 'bedreigd') voor kunnen komen in de directe omgeving van het plangebied (0-1km). Het plangebied voldoet niet aan de specifieke eisen die deze soorten stellen aan hun leefgebied. De aanwezigheid van Gestreepte waterroofkever, Gevlekte witsnuitlibel en Groene glazenmaker kan worden uitgesloten.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor planten- en diersoorten geldt in het kader van de Wet Natuurbescherming de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

T.a.v. de Rugstreeppad wordt geadviseerd te voorkomen dat er gedurende de voortplantingsperiode (globaal half april – augustus) water stagneert en er plassen en poelen ontstaan waar de Rugstreeppad haar eieren in af kan zetten. Tevens dient voorkomen te worden dat er lang zand/grond braak ligt gedurende de overwinteringsperiode (globaal van november – maart). Dit om ingraven voor overwintering te voorkomen.

In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om natuur-inclusief te bouwen. Dit betekent dat er in de nieuwe woningen gelegenheid wordt geboden voor o.a. vleermuizen en vogels, door het inbouwen van verblijfplaatsen en het plaatsen van nestlocaties voor huismussen en zwaluwen.

Wij adviseren de beschoeiing aan de wegzijde laag, op de waterlijn te plaatsen, zodat vogels, amfibieën en reptielen (Ringslang) het land op kunnen. Verder wordt geadviseerd de lage oever in te planten met kleurige inheemse oeverplanten, zoals Grote kattenstaart.

In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om de dempingswerkzaamheden en watergraafwerkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van vissen, vogels, amfibieën en reptielen. De meest geschikte periode om deze werkzaamheden uit te voeren is in de maanden september – oktober. Er mogen geen werkzaamheden aan het water worden uitgevoerd als de watertemperatuur rond of onder het vriespunt zijn of als deze te hoog zijn.

De dempingswerkzaamheden worden uitgevoerd richting het open water, zodat eventueel aanwezige dieren de mogelijkheid krijgen om te vluchten. Voorafgaande aan de dempings- en graafwerkzaamheden wordt de bak van de graafmachine door het water gehaald. Hierdoor ontstaat er beweging in het water en hebben eventueel aanwezige dieren gelegenheid om te vluchten.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. Uitgeverij 12 Provinciën, *Topografische Atlas van Nederland 1:50.000*, Landsmeer 2011
2. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, dec 2015
3. Ecologica, *Wet natuurbescherming, samenvatting wijzigingen natuurwetgeving*, 5 november 2018
4. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004
5. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2017. *Vleermuisprotocol 2017*, maart 2017.
6. Provincie Zuid-Holland, *Visie Ruimte en Mobiliteit*, geconsolideerd, in werking per 19 januari 2018
7. NDFF – quickscanhulp.nl 17-01-2019 14:29:47.

Geraadpleegde internetsites:

8. www.rijksoverheid.nl
9. www.bij12.nl
10. www.rvo.nl
11. www.regelink.net
12. www.ravon.nl
13. www.vleermuis.net
14. www.zuid-holland.nl
15. www.zoogdiervereniging.nl
16. <https://www.verspreidingsatlas.nl/1148#>
17. www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM
18. <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>
19. waarneming.nl

Watersnip Advies

Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

's-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
KvK 29031331
+ 31 (0)182-395460
www.watersnipadvies.info
advies@watersnip.info

